

Su Temini ve Kanalizasyon için Binyıl Kalkınma Hedeflerinin (BKH) Finansmanı

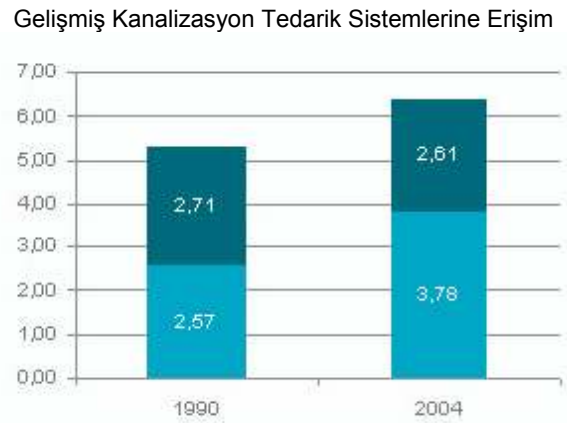
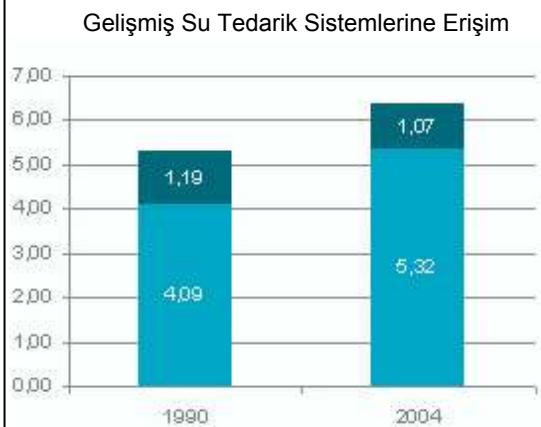
Meksika'dan İstanbul'a

Su ve Kanalizasyon için BKH'lere ulaşmak: Neredeyiz?

Gelişmiş su tedarik hizmetlerine ulaşabilen insanların oranı 1990'da % 78 iken 2004'te % 83'e yükselmiştir. Bu rakamlar 2015 yılı itibariyle dünya nüfusunun Sahra altı Afrika hariç, gelişmiş su tedarik hizmetlerine ulaşamayan kesimini yarıya indirme hedefine ulaşabileceğini göstermektedir. Diğer taraftan 2015 yılında kanalizasyon hizmetlerine erişimi bulunmayan nüfusun oranını yarı yarıya azaltma hedefine ulaşma ihtimali daha düşük görünmektedir. Gelişmiş kanalizasyon hizmetlerine sahip olanların genel nüfusa oranı 1990 yılında %49 iken 2004 yılında % 59'a yükselmiştir. Sahra altı Afrika'da etkileyici oranda değişim yaşansa da yüksek doğum oranı ve su ile kanalizasyon konularına fazla önem verilmemesi, bölgedeki sorunların başında gelmektedir. Bu pek de cazip olmayan sektör için gerekli gayretler gösterilerek finansman sağlanmadığı takdirde hedeflenen rakamdan yarım milyar eksik bir rakama ulaşılacağı düşünülmektedir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 2008 yılını Uluslararası Kanalizasyon yılı ilan etmiştir ve Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı'nın yıl boyunca da her düzeyde mali kaynaklar dahil, mümkün olan bütün faaliyetlerde bulunması adına ilgili bütün önerilerin uygun zamanlama ile yapılmasını talep etmiştir.

1990-2004 yılları arasında su ve kanalizasyon imkanlarına erişimde sağlanan artış.

Hizmet sağlanan nüfus (milyar)

Hizmet sağlanmayan nüfus (milyar)

Kaynak: Müşterek Takip Programı, 2007

Su Temini ve Kanalizasyon için Binyıl Kalkınma Hedeflerinin (BKH) Finansmanı

Daha fazla kaynak gereklidir

Camdessus Paneli ve ardından gerçekleştirilen, Dünya Su Konseyi (DSK) ve Küresel Su Ortaklığı tarafından düzenlenen Gurria Task Force adlı organizasyonlarda, su sektörüne kaynak aktarımını sağlayacak bütün mali imkanları (kamu kaynakları, kullanıcı ücretleri ve Resmi Kalkınma Yardımı gibi) iki katına çıkarma gereksiniminden bahsedilmiştir.

Su temini ve kanalizasyon konusunda BKH'lere erişmek için yıllık 9 ila 30 milyar dolar harcama yapılmak durumundadır (DSK, 2006). Yenilikçi finansman mekanizmaları ile en fazla gereksinim duyulan alanlara kaynak aktarımı yapmak mümkün olacaktır.

Bağışçılar duyarlı olma eğiliminde

Camdessus Paneli ve Gurria Task Force ile bu organizasyonların 3. ve 4. Dünya Su Forumlarında sunulan tavsiyelerinin yayımlanmasından bu güne kadar bağışçılar sektöre yapılan Resmi Kalkınma Yardımının artırılmasına yönelik çağrılara duyarlı yanıtlar vermişlerdir. Resmi Kalkınma Yardımlarına yönelik taahhütler 2000 yılındaki 2.8 milyar dolardan 2005 yılında 4.5 milyar dolara kadar yükselmiştir.

Su Temini ve Kanalizasyon için Toplam Resmi Kalkınma Yardımı

USD: million

Kaynak: OECD-DAC

AKP (Afrika, Karayipler, Pasifik)-AB Su Hizmetleri

2004 yılında Afrika, Karayipler ve Pasifik bölgesindekileri su projelerini desteklemek üzere yıllık 500 milyon Euro'yu bulan ödenek oluşturmuştur. Her biri 250 milyon Euro'yu bulan iki Öneri Daveti ortaya çıkarılmıştır. Yeni bir analize göre 2010 yılına kadar 10 milyon insan içme suyu erişim kazanacak ve 5 milyon insan 1. Öneri Davetleri sonucunda temel kanalizasyon hizmetlerinden faydalanan olacaktır (2005 yılında 96 öneri seçilmiştir). 2. Öneri Davetlerinin sonucunda da 2012 yılına dek 10 milyon kişinin daha temiz içme suyu, 4 milyon kişinin temel kanalizasyon hizmetlerine, 7 milyon kişinin de hijyen konusunda eğitime kavuşması beklenmektedir (2007 Şubat'ta 78 öneri seçilmiştir).

Afrika Kalkınma Bankası'nın sahibi olduğu **Afrika Su Hizmetleri** sistemi de 2004 yılında kurulmuş ve "Afrika'daki ulusal ve bölgesel su sektörü hedeflerine ulaşılması için artırılan ve uygun nitelikteki yatırımların etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak" amacıyla Bilgi Yönetimi ve İzleme & Değerlendirme gibi alanlardaki inisiyatiflere yoğunlaşmaktadır. Finansal kaynak sağlanacak ilk proje Nisan 2006 yılında onaylanmıştır (Volta Havzası Teknik Komitesine €165,000). Bugün itibarıyla toplam miktarı 6 milyon Euro'yu geçen 12 proje onaylanmış durumdadır ve 30 proje de yoldadır.

Aralık 2006'da Asya Kalkınma Bankası, kalkınma konusundaki ortaklarının finansman ve yatırım işlemlerini harekete geçirmek için Su Finansman Programı (2006-2010) dahilinde **Su Finansman Ortaklık Hizmeti (WFPP)** kurulmasını onaylamıştır. Bu hizmete başlangıç düzeyindeki katkıların 2008 yılına dek 100 milyon Dolar olması hedeflenmektedir ve bu miktarın % 70'i tanıtım projelerine harcanacak, %30'u da kalite destek faaliyetlerinde kullanılacaktır.

■ Yeni özel su fonları

Su sektörünün yüksek risk profili ve tam bir başarı olanağının olmaması nedeniyle, özel sektörün hala su projelerini finanse etmede isteksiz olmasına karşın, bazı ümit verici girişimler de mevcuttur. Örneğin; Su fonları, kar ve sosyal sorumluluk dengesini sağlamaya çalışan özel bankalar tarafından oluşturuldu.

■ 2005 yılında Hollanda Bankası ve **SNS REAAL** sigorta şirketi, sürdürülebilir kalkınma, girişimcilik ve su yönetimi alanında yenilik sağlamak için geliştirilen projelere yatırım yapmak için bir fon kurdu. 2010 yılına kadar 50 milyon Dolar yatırım yapmayı ve aynı zamanda su temini, kanalizasyon/atık su, su kaynakları yönetimi, sulama ve akıtma, su enerjisi ve su altyapısı gibi özel sektörler sayesinde yatırım boşluğunu kapatarak, Binyıl Kalkınma Hedeflerine katkı sağlamayı amaçlıyor.

■ Nederlandse Waterschap N.W. Bankası, Hollanda su kurullarınca yürütülen uluslararası işbirliği projelerini finanse etmek için 22 Aralık 2006'da **Stiching NWB** fonunu kurdu. Fon geliri; çeşitli kurulların su yönetimi projeleri yapmak için, uzmanlarını Hollanda dışına göndermesini kolaylaştırmada kullanılacaktır. Nederlandse Waterschap N.W. Bankası hali hazırda 10 milyon Euro sağlamışken, bu rakamı 25 milyon Euro'ya ulaştırmayı planlıyor. İlk projelerin 2007'nin ilk yarısında başlaması öngörülmüyor.

■ **DHI Kadın Su Fonu**, DHI'den Torkil Jønch Clausen tarafından 2006 yılında Meksika'daki 4. Dünya Su Forumu'nda Kral II. Hassan ödülünü aldıktan sonra kuruldu. DHI Kadın Su Fonu; gelişmekte olan ülkelerdeki kadınları, kariyerlerini, su kaynaklarının kalkınması ve yönetimi alanlarında geliştirmeleri konusunda desteklemeye çalışıyor. Afrika, Asya ve Latin Amerika'daki gelişmekte olan ülkelerdeki kadınlara 2007 çağrısı (başvurular 9 Mart'tan önce) yapıldı.

Su Temini ve Kanalizasyon için Binyıl Kalkınma Hedeflerinin (BKH) Finansmanı

■ Mikrofinans: Küçük ölçekli su projelerini finanse etmede bir alternatif mi?

Mikrofinans; yoksul insanların, borç almalarını, bir iş kurmalarını ve hayatlarını kazanmalarını sağlayarak; yoksullukla etkin bir şekilde mücadele edecek bir yol olarak hayata geçirildi. Grameen Bankası mikro finans enstitüsünün Bangladeşli kurucusu Mohammed Yunus; öncü mikro kredi alanındaki öncü çalışmaları yoluyla, yoksullar ve özellikle kadınlar için ekonomik ve sosyal olanaklar geliştirdiği için 2006 Nobel Barış Ödülüne layık görülmüştür.

Dünya Bankası Yoksullara Yardım için Danışma Grubu (CGAP) Yöneticisi Elizabeth Littlefield'e göre IFIs ve yatırımcılar gibi bağış yapanlar, her yıl 2 milyar \$ harcamaktadır. Şaşırtıcı biçimde Dünya Bankası Grubu en fazla bağış yapan kurumdur. Fakat mikro finans, su projeleri için hala sınırlı kullanıma sahiptir. Ev halkı, topluluklar ve küçük ölçekli su hizmeti sağlayanların; mikrofinans hizmetlerine ulaşmasını kolaylaştırmak için bu iki sektörün Su Kredisi Girişimi (WaterPartners International) adı altında birleşmesi için gereken yöntemler araştırılmalıdır. Su kredisi, geleneksel kredi pazarlarına ulaşamayan topluluklara ve bireylere küçük meblağlar sağlayarak; Hindistan, Bangladeş ve Kenya'daki su ve kanalizasyon sistemleri giderlerinin belirgin bir kısmını finanse etmeye yardımcı olur.

Yerel sivil toplum örgütleri tarafından yapılan pazar araştırması, bu küçük meblağlar için talebin çok fazla olduğunu gösteriyor. İnsanlar umutsuzca güvenli su ve kanalizasyona sahip olmak istiyor ve eğer uygun kredi olanaklarına sahip olurlarsa bunların bedelini de kendileri ödemek istiyor.

■ Gelecek için ipuçları

Diğerleri için örnek teşkil eden bu umut verici girişimler, fonların yararlı kullanımı ve projelerin sürdürülebilirliğini sağlamak için artırılmalı ve iyi koordine edilmelidir. Finansman öncelikli olarak Binyıl Kalkınma Hedeflerinde yer alan ülkelere ve nüfuslara sağlanmalıdır. Para tek başına çözüm olmaz; yerel uygulama ve yönetim çabaları olmadan, projelerin sürdürülebilirliği tehlikeye girebilir ve yatırımcılarda daha ihtiyatlı davranır. Eğer özellikle kanalizasyon konusundaki su ile ilgili Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması gerekiyorsa, böyle darboğazların üzerinde de yoğunlaşılmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

- AKP-AB SU Hizmetleri (AB, 2004) http://ec.europa.eu/europeaid/projects/water/index_en.htm
- Afrika Su Hizmeti (AMCOW, Afrika Kalkınma Bankası, 2004) http://www.afdb.org/portal/page?_pageid=533,1&_dad=portal&_schema=PORTAL
- SNS REAAL Su Fonu (SNS REAAL, 2005) <http://www.snsreaal.nl/index.asp?NID=6870>
- Stichting NWB Fonu (Association of Water Boards, Nederlandse Waterschapsbank NV, 2006) <http://www.nwb.nl/>
- Asya Su Finansman Ortaklığı Hizmeti (Asya Kalkınma Bankası, 2006) <http://www.adb.org/Water/WFPF/about.asp>
- Kadın Su Fonu (DHI Group, 2006) <http://www.dhigroup.com/News/RecentNews/Womensfund.aspx>
- WaterCredit Initiative, Water Partners International <http://www.water.org/watercredit/>
- CREPA/IRC 2006. Su ve Kanalizasyon Sektörü için Mikrofinans Konferansı Raporu, Dakar, 12-14 Aralık 2005
- Mehta, Meera and Kameel Virjee 2003. Financing small water supply and sanitation service providers: exploring the microfinance option in sub-Saharan Africa, Water and Sanitation Program – Africa. Nairobi